

Archeologienota Heist-op-den-Berg Ter Hagen

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

3-4-2017

1. Gemotiveerd advies

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van 17066m², hiervan wordt ca. 16000m² ontwikkeld. Ter hoogte van Ter Hagen zijn nog twee kleine zones, samen 1066m², aanwezig die niet eigendom worden van de initiatiefnemer. Het terrein is momenteel in gebruik als weiland met enkele bomen en struiken. Er zijn geen gebouwen of andere structuren aanwezig. Aan de zuidelijke grens stroomt de Kleine Veldekensloop die afdraait en doorheen het terrein naar het noorden toe loopt en aansluit aan Ter Hagen. Langs de oostelijke grens van het plangebied bevindt zich een onverhard wegeltje. Kadastraal gezien bevindt het terrein zich: Heist-op-den-Berg, afdeling 1, sectie K, perceel nr. 493 en 490c.

De geplande werken omvatten twee luiken. Het eerste luik betreft het voorbereidende werk, in dit geval het verwijderen van enkele aanwezige struiken. Het tweede luik omvat de eigenlijke bouwwerkzaamheden. Op het terrein zullen drie gebouwblokken of zogenaamde urban villa's opgetrokken worden, omschreven als gebouw A (oosten), gebouw B (centraal) en gebouw C (westen). De gebouwblokken hebben telkens een oppervlakte van ca. 600m² (21 x 28,5m). De gebouwblokken worden over de volledige oppervlakte voorzien van ondergrondse parkeergelegenheden, tot een diepte van ca. 3,4m onder het huidige maaiveldniveau. Rondom de gebouwen worden verbindingswegen aangelegd en zullen nutsvoorzieningen (leidingen, riolering, ...) voorzien worden. De interne wegenis maakt op twee plaatsen verbinding met Ter Hagen in het noorden. In het noordoostelijke deel worden nog enkele parkeerplaatsen voorzien. Als laatste worden binnen het plangebied diverse nieuwe bomen aangeplant.

Het bureauonderzoek en de controleboringen hebben aangetoond dat geen verstoringen gebeurd zijn in het verleden, waardoor een goede bewaring van het potentiële archeologisch erfgoed vooropgesteld kan worden.

Concluderend kan gesteld worden dat de geplande werken en de daarbij gepaarde graafwerkzaamheden een nefaste impact hebben op het bodemarchief en bijgevolg het archeologisch erfgoed. Op basis van deze onderbouwde en gemotiveerde gegevens dient een verder onderzoek te gebeuren in de vorm van proefsleuven over het volledige plangebied van 16000m² groot.

2. Administratieve gegevens en afbakening

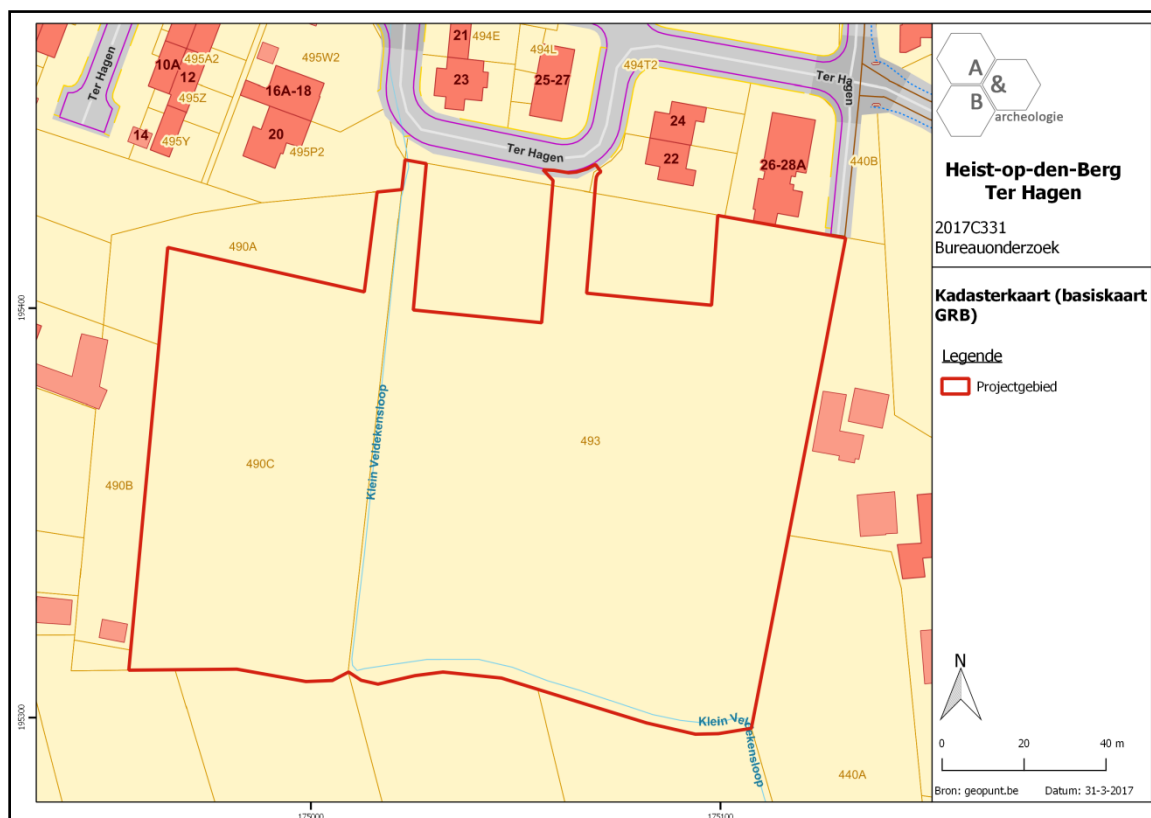
Locatiegegevens: Antwerpen, Heist-op-den-Berg, Ter Hagen

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 175023 en Y: 195434; X: 175105 en Y: 195298

Kadastergegevens: Heist-op-den-Berg, afdeling 1, sectie K, perceel nr. 493 en 490c

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer ca. 16000m². Op basis van de impact van de werkzaamheden dient over het volledige terrein verder vooronderzoek te gebeuren door middel van proefsleuven. Aangezien de terreinen nog niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer, dient het vooronderzoek te gebeuren volgens het uitgesteld traject.

De totale oppervlakte van de proefsleuven, 11 in totaal, bedraagt ca. 1600m² oftewel 10% van de afgebakende zone. Het sleuvenplan is volgens een bijna N-Z oriëntatie opgesteld, enerzijds is dit de hoogste trefkans om gebouwen aan te snijden en anderzijds om een duidelijk inzicht te krijgen in het archeologische potentieel. Aanvullend op de proefsleuven dienen nog kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden met een dekingsgraad van 2,5% oftewel 400m² van het terrein. Deze kunnen vrij ingepland worden door de uitvoerende erkende archeoloog. Op deze wijze wordt in totaal 12,5% oftewel 2000m² van het terrein onderzocht.

Figuur 1 Aanduiding van het projectgebied op de kadasterkaart (bron: Geopunt.be)

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

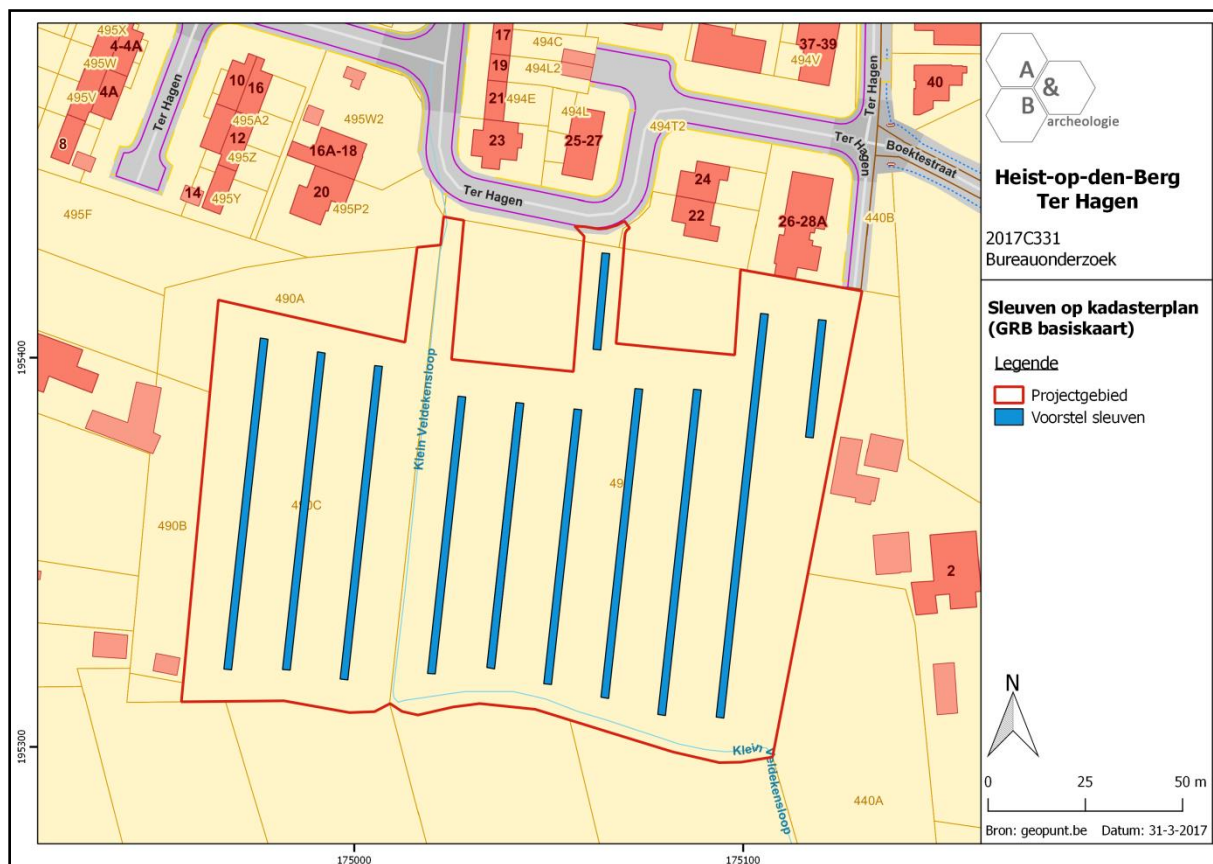
Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om deze site te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuur 2. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bijna N-Z georiënteerd. In dit geval zullen 11 N-Z georiënteerde sleuven aangelegd worden. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Er wordt 10%, oftewel ca. 1600m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 400m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters. In totaal wordt 12,5% oftewel 2000m² van het terrein onderzocht. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo’n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 2 Projectie van de sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zandleemgronden.
- Het team moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandleemgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.